

СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ ПРОЄКТУ КОНЦЕПЦІЇ РОЗВИТКУ ЮРИДИЧНОЇ ОСВІТИ

Ігор Вікторович ЗОЗУЛЯ,

*доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри правоохоронної діяльності та
поліціїстики Харківського національного
університету внутрішніх справ
<https://orcid.org/0000-0002-3507-0012>*

05.06.2016 року за наказом «Про утворення робочої групи з розроблення Концепції розвитку юридичної освіти в Україні» № 787 Міністерства освіти і науки України утворювалась робоча група, яка зобов'язувалась до кінця того ж року подати на погодження МОН України проект Плану реалізації Концепції розвитку юридичної освіти в Україні [1]. З того часу робочою групою було опрацьовано Положення про Асоціацію американських правничих шкіл від 29.12.1971 р.; державне замовлення на підготовку бакалаврів за 2007-2015 рр.; ринок праці (2015 р.); методика зовнішнього незалежного оцінювання якості освіти (2014 р.); концептуальні напрацювання (стратегія реформування юридичної освіти, проект 2015 р., Concept Paper on Legal Education Reform-2009), а також нижчепойменовані добірки датою не молодше 2016 року (sic! – Авт.) – міжнародний досвід (юридична освіта в Норвегії, Німеччині, Японії); нормативні вимоги до якості освіти; нормативні вимоги юридичної освіти; огляд стану юридичної освіти в Україні; повноваження ЦОВВ в сфері юридичної освіти; рекомендації з реформування юридичної освіти; система юридичної освіти у цифрах і структура юридичної освіти.

Вочевидь, що координуючі функції Міністерства з інформаційного супроводження на власному веб-сайті означеної проблеми на тому й скінчилися. При цьому, передумовою заходів із утворення робочої групи можна вважати напрацювання з «вивчення інтересів та потреб кінцевих споживачів освітянських послуг - роботодавців та фахових спільнот, які представляють різні сектори юридичної сфери, а також врахування позиції навчальних закладів, академічних установ, менеджерів по персоналу» за Аналітичним звітом за результатами проекту «Залучення громадськості до формування рамки кваліфікацій правничої професії шляхом проведення аналізу обсягу знань, переліку навичок і вмінь, якими має володіти випускник юридичного вищого навчального закладу, щоб відповідати вимогам сучасного ринку праці» [2].

Безпосередньо, щодо проект Плану реалізації Концепції розвитку юридичної освіти в Україні науково-педагогічним складом групи вищих навчальних закладів Міністерства внутрішніх справ України подавались певні зауваження, частина з яких була погоджена з робочою групою.

Результати аналізу проекту Концепції реформування юридичної освіти в Україні в світлі отриманих відгуків за результатами регіональних презен-

тацій проекту Концепції були оприлюднені у 2017 році членом робочої групи Ю. Барабаш в межах Програми реформування сектору юстиції «Нове правосуддя» [3]. Основні зауваження Аналізу щодо проекту Концепції стосувались обґрунтування потреби у глибокому реформуванні системи підготовки правників, необхідності складання єдиного кваліфікаційного іспиту як умови отримання диплому правника, необхідності запровадження наскрізної магістерської програми з права, необхідності трансформації заочної форми підготовки майбутніх правників, запровадження конкурсу в тому числі і серед тих абітурієнтів, які планують навчатись за контрактом та підготовки правників за єдиною спеціальністю «Право» та щодо переліку правничих професій.

Вже в листопаді 2020 року Комітетом з питань освіти, науки та інновацій Верховної Ради України було оприлюднено проект Концепції розвитку юридичної освіти, як повідомлялось, розроблений та обговорений на робочих зустрічах народних депутатів України спільно з експертами у галузі права та вищої освіти [4]. В проекті позначені наступні стратегічні цілі: Система та структура підготовки правників оптимізована та відповідає сучасним міжнародним та європейським стандартам; Система конкурсного вступу до правничих шкіл забезпечує відбір вмотивованих та підготовлених осіб, які спроможні здобувати вищу юридичну освіту; Освітні програми правничих шкіл забезпечують високу якість підготовки правника; Держава контролює якість результатів навчання в правничих школах через ефективність системи зовнішнього забезпечення якості вищої юридичної освіти; Правничі школи забезпечують набуття здобувачами вищої юридичної освіти високого рівня прикладних практичних навичок на вмінь; Правничі школи готують правників з високими етичними цінностями та розумінням професійної відповідальності за впровадження верховенства права; Вища юридична освіта надається високопрофесійними та вмотивованими викладачами; Побудована система післядипломної освіти правників та освіти впродовж життя; Мережа правничих шкіл відповідає міжнародним стандартам та потребам суспільства; Правничі школи є потужними центрами наукового, освітнього та інноваційного розвитку.

Разом із тим, як впливає зі Звернення представників правничих академічних кіл від 17.11.2020 р., «реформа юридичної освіти у представленому в Концепції Комітету вигляді призведе до нівелювання варіативності освітнього процесу та академічної автономії, порушення конституційних прав і свобод здобувачів освіти». Основною мотивацією якого, як вбачається, було зауваження до проектної норми, що «підготовка юристів за єдиною спеціальністю 081 «Право» із виключенням спеціальності 293 «Міжнародне право» з переліку спеціальностей, за якими така освіта може здобуватися» [5]. Станом на сьогодні це нагадує часи, коли майже за аналогічними обставинами та за участю майже тих самих правників – принаймні представників їхніх навчальних закладів – правова за змістовним наповненням спеціальність 262 «Правоохоронна діяльність» була винесена до галузі знань «Цивільна безпека». Тим не менш, слід підтримати означене звернення та винести його розгляд на розсуд широкої наукової та освітнянської громади. Разом із тим, це суттєво гальмує подальше затвердження Проекту Концеп-

ції розвитку юридичної освіти, запропонованого комітетом Верховної Ради України.

Список використаних джерел:

1. Про утворення робочої групи з розроблення Концепції розвитку юридичної освіти в Україні: наказ Міністерства освіти України від 05.07.2016 № 787. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/mus26880>.

2. Аналітичний звіт за результатами проекту «Залучення громадськості до формування рамки кваліфікацій правничої професії шляхом проведення аналізу обсягу знань, переліку навичок і вмінь, якими має володіти випускник юридичного вищого навчального закладу, щоб відповідати вимогам сучасного ринку праці» / Козьяков С. Ю., Лилик С. В., Лилик І. В., Пирогова Д. І., Красновський О. В. К.: ВГО «Українська Асоціація Маркетингу», 2015. 131 с. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2018/05/zvit_sait-1.pdf.

3. Барабаш Ю. Аналізу проекту Концепції реформування юридичної освіти в Україні у світлі отриманих відгуків за результатами регіональних обговорень. URL: https://newjustice.org.ua/wp-content/uploads/2017/09/NJ_Y.Barabash_Report-on-Draft-LEP-Concept-Paper-and-Recommendations-for-Improvement_May-22_2017.pdf.

4. Проект Концепції розвитку юридичної освіти. URL: http://kno.rada.gov.ua/news/main_news/75465.html.

5. Мамченко Н. Звернення представників правничих академічних кіл: проект Концепції розвитку юридичної освіти є нежиттєздатним. *Судбно-юридическая газета*. 17.11.2020. URL: <https://sud.ua/ru/news/publication/185305-zvernennya-predstavnikov-pravnichikh-akademichnikh-kil-proekt-kontseptsii-rozvitku-yuridichnoyi-osviti-ye-nezhittyezdannim>.